

Escorting One's Guests

Rabbi Michael Taubes

1. בראשית פרשת וירא פרק יח

(טז) וַיִּקְרָאוּ מַשְׁמַע הַמַּלְאָכִים וַיִּשְׁקְפוּ עַל פְּנֵי סָדָם וְאַבְרָהָם הִלֵּךְ עִמָּם לִשְׁלֹחַם:

2. רש"י בראשית פרשת וירא פרק יח

(טז) לשלחם - ללוותם, כסבור אורחים הם:

3. דברים פרשת שופטים פרק כא

(א) כִּי יִמְצָא חֲלָל בְּאֶדְמָה אֲשֶׁר יִקְנֶה אֱלֹהֶיךָ גִּמְלוֹתָ לָךְ לְרִשְׁתָּהּ נָפֶל בְּשָׂדֶה לֹא נֹדַע מִי הִכָּהוּ:

(ב) וַיִּצְאוּ זִקְנֵיהֶם וְשֹׁפְטֵיהֶם וּמִדְּדוּ אֶל הָעָרִים אֲשֶׁר סְבִיבֹת הַחֲלָל:

(ג) וְהָיָה הָעִיר הַקְּרֹבָה אֶל הַחֲלָל וְלִקְחוּ זִקְנֵי הָעִיר הַהִוא עֲגֹלֹת בָּקָר אֲשֶׁר לֹא עֲבָד בָּהּ אֲשֶׁר לֹא מִשְׁכָּה בְּעַל:

(ד) וְהוֹרְדוּ זִקְנֵי הָעִיר הַהִוא אֶת הָעֲגֹלָה אֶל נַחַל אֵיתָן אֲשֶׁר לֹא יֵעָבֵד בּוֹ וְלֹא יִזְרַע וְעָרְפוּ שָׁם אֶת הָעֲגֹלָה בְּנַחַל:

(ה) וּנְגִשׁוּ הַסִּפְּהָנִים בְּגִי לְוִי כִּי בָם בְּחֵר יִקְנֶה אֱלֹהֶיךָ לְשִׁרְתּוֹ וּלְבָרְךָ בְּשֵׁם יִקְנֶה וְעַל פִּיהֶם יִהְיֶה כָּל רִיב וְכָל נִגְעָה:

(ו) וְכָל זִקְנֵי הָעִיר הַהִוא הַקְּרֹבִים אֶל הַחֲלָל יִרְחֲצוּ אֶת יְדֵיהֶם עַל הָעֲגֹלָה הָעָרוּפָה בְּנַחַל:

(ז) וְעִנּוּ וְאָמְרוּ יְדֵינוּ לֹא שִׁפְכָה שְׁפָכְנוּ אֶת הַדָּם הַזֶּה וְעֵינֵינוּ לֹא רָאוּ:

(ח) כִּפְּרָה לְעֵמֶךָ יִשְׂרָאֵל אֲשֶׁר פָּדִיתָ יִקְנֶה וְאֵל תִּתֵּן דָּם נָקִי בְּקֶרֶב עִמָּךָ יִשְׂרָאֵל וְנִכְפַּר לָהֶם הַדָּם:

(ט) וְאִתָּה תִּבְעַר הַדָּם הַנָּקִי מִקֶּרְבְּךָ כִּי תַעֲשֶׂה הַיִּשָּׂר בְּעֵינֵי יִקְנֶה:

4. רש"י דברים פרשת שופטים פרק כא

(ז) יְדֵינוּ לֹא שִׁפְכָה - וכי עלתה על לב שזקני בית דין שופכי דמים הם, אלא לא ראינוהו ופטרנוהו בלא מזונות ובלא לוייה. והכהנים אומרים כפר

לעמך ישראל:

5. תלמוד בבלי מסכת סוטה דף מה עמוד ב

מתני'. - ... זקני אותה העיר רוחצין את ידיהן במים במקום עריפה של עגלה, ואומרים: זידינו לא שפכו את הדם הזה ועינינו לא ראו. וכי על דעתינו עלתה שזקני ב"ד שופכי דמים הן? אלא, שלא בא על ידינו ופטרנוהו (בלא מזון), ולא ראינוהו והנחנוהו (בלא לוייה).

6. רש"י מסכת סוטה דף מה עמוד ב

לא בא לדינו ופטרנוהו - בגמ' מפרש בלא מזונות והיינו זידינו לא שפכו לא נהרג על ידינו שפטרנוהו בלא מזונות והוצרך ללסטם את הבריות ועל כך נהרג.

לא ראינוהו והנחנוהו - יחידי בלא חבורה והיינו ועינינו לא ראו.

7. רמב"ם הלכות רוצח ושמירת הנפש פרק ט

הלכה א

הרוג שנמצא נופל בארץ ולא נודע מי הכהו, מניחין אותו במקומו ויוצאין חמשה זקנים א מבית דין הגדול שבירושלם שני ויצאו זקנין ושופטיך ומודדין ממנו אל הערים שסביבות החלל, אפילו נמצא בצד עיר זו שהדבר ידוע בודאי שהיא הקרובה מצוה למדוד.

הלכה ב

אחר שמוודיין ונודעה העיר הקרובה קוברין את הנהרג במקומו וחוזרין זקני ירושלם למקומן, ובית דין של אותה העיר מביאין עגלת בקר משל אנשי אותה העיר ומורדין אותה אל נחל שהוא שוטף בחזקה, וזהו איתן האמור בתורה.

הלכה ג

ועורפין אותה שם בקופיץ מאחריה, ובית דין של אותה העיר עם כל זקני העיר אפילו הם מאה הכל רוחצין את ידיהן שם במקום עריפתה של עגלה. ואומרים שם בתוך הנחל בלשון הקודש ידינו לא שפכה את הדם הזה ועינינו לא ראו, כלומר שלא בא לדינו הנהרג הזה ופטרנוהו בלא מזונות ולא ראינוהו והנחנוהו בלא לוייה, והכהנים אומרים בלשון הקודש כפר לעמך ישראל אשר פדית ה' ואל תתן דם נקי בקרב עמך ישראל, והולכין להן, והקב"ה מכפר על הדם שנ' ונכפר להם הדם.

8. תלמוד בבלי מסכת סוטה דף מו עמוד ב
תניא, היה ר"מ אומר: כופין ללויה, ששכר הלויה אין לה שיעור...

9. רש"י מסכת סוטה דף מו עמוד ב
כופין ללויה - כופין את מי שאינו רוצה ללוות את חברו לדרך שילוהו.

10. קרן אורה מסכת סוטה דף מו עמוד ב
תניא היה ר"מ אומר כופין ללויה ששכר הלויה אין לה שיעור. - ...ודברי ר"מ מסייעין למתניתין דתנן דזקני ב"ד אומרין ידינו לא שפכי דלא פטרנוהו בלא מזון ובלא לוויה, אלמא דלויה ומזון חד דינא להו, דבר המוטל על הב"ד. וכי היכי דכופין על הצדקה. ה"נ כופין על הלויה. וכי היכי דעל הב"ד לעשות קופה של צדקה. ה"נ על הב"ד לעשות שלוחים ללויה. וכמו שכל הרמב"ם ז"ל שם (ה' אבל פי"ד ה"ג). וב"ד היו מתקנים שלוחים כו'. והיינו דתנן במתניתין לא פטרנוהו בלא לוויה, דאטו ב"ד בעצמן צריכין ללוות לכל אדם, אלא צריך לתקן שלוחים מיוחדין לזה.

11. תלמוד בבלי מסכת בבא בתרא דף ח עמוד ב
דאמר רב נחמן אמר רבה בר אבוח: לפי שממשכנין על הצדקה ואפילו בע"ש... כי הא דרבא אכפיה לרב נתן בר אמי, ושקיל מיניה ארבע מאה זוזי לצדקה.

12. רמב"ם הלכות מתנות עניים פרק ז
הלכה י
מי שאינו רוצה ליתן צדקה או שיתן מעט ממה שראוי לו, בית דין כופין אותו ומכין אותו מכת מרדות עד שיתן מה שאמדהו ליתן, ויורדין לנכסיו בפניו ולוקחין ממנו מה שראוי לו ליתן, וממשכנין על הצדקה ואפילו בערבי שבתות.

13. שולחן ערוך יורה דעה הלכות צדקה סימן רמח
סעיף א

כל אדם חייב ליתן צדקה, אפילו, עני המתפרנס מן הצדקה חייב ליתן ממה שיתנו לו. ומי שנותן פחות ממה שראוי ליתן, בית דין היו כופין אותו ומכין אותו מכת מרדות עד שיתן מה שאמדהו ליתן, ויורדים לנכסיו בפניו ולוקחין ממנו מה שראוי לו ליתן.
סעיף ב
ממשכנים על הצדקה, אפילו בערב שבת.

14. בראשית פרשת לך לך פרק יב
(כ) וַיִּצְוּ עָלָיו פְּרָעָה אֲנָשִׁים וַיִּשְׁלְחוּ אֹתוֹ וְאֵת אִשְׁתּוֹ וְאֵת כָּל אֲשֶׁר לוֹ:

15. רש"י בראשית פרשת לך לך פרק יב
(כ) ויצו עליו - על אודותיו לשלחו ולשמרו:
וישלחו - כתרגומו ואלויאו:

16. בראשית פרשת לך לך פרק טו
(יג) וַיֹּאמֶר לְאַבְרָם יְדַע מַדּוּעַ כִּי גַר יִהְיֶה זְרָעְךָ בְּאֶרֶץ לֹא לָהֶם וַעֲבָדוּם וְעָנּוּ אֹתָם אַרְבַּע מֵאוֹת שָׁנָה:

17. תלמוד בבלי מסכת סוטה דף מו עמוד ב
ואמר ר' יהושע בן לוי: בשביל ארבעה פסיעות שלוה פרעה לאברהם, שנאמר: ויצו עליו פרעה אנשים וגו' - נשתעבד בבניו ארבע מאות שנה, שנאמר: ועבדום וענו אותם ארבע מאות שנה. אמר רב יהודה אמר רב: כל המלוה את חברו ארבע אמות בעיר - אינו ניזוק. רבינא אלויה לרבא בר יצחק ד' אמות בעיר, מטא לידיה היזיקא ואיתציל.

18. רש"י מסכת סוטה דף מו עמוד ב
שלוהו פרעה - כדכתיב ויצו עליו פרעה אנשים וישלחו אותו.

19. מהרש"א חידושי אגדות מסכת סוטה דף מו עמוד ב

בשביל ד' פסיעות כו' נשתעבד בבניו כו'. השיעבוד ודאי לא היה בשביל זה וכי מה פשע אברהם שליווהו אלא השיעבוד נגזר בגזירת בין הבתרים בשביל שאמר במה אדע גו' אלא שלא זכר שם אצל מי יהיו משועבדים ובזכות הארבע פסיעות שליווהו פרעה זכה שאצלו יהיו משועבדים וכה"ג אמרי' פרק חלק שזכה נ"נ לשעבד בישראל בשביל ד' פסיעות כמבואר שם ודו"ק:

20. תלמוד בבלי מסכת סוטה דף מו עמוד ב

אמר רב יהודה אמר רב: כל המלוה את חבירו ארבע אמות בעיר - אינו ניזוק. רבינא אלויה לרבא בר יצחק ד' אמות בעיר, מטא לידיה היזיקא ואיתציל. ת"ר: הרב לתלמיד - עד עיבורה של עיר, חבר לחבר - עד תחום שבת, תלמיד לרב - אין לו שיעור. וכמה? א"ר ששת: עד פרסה. ולא אמרן אלא רבו שאינו מובהק, אבל רבו מובהק - שלשה פרסאות... אמר רבי יוחנן משום רבי מאיר: כל שאינו מלוה ומתלוה - כאילו שופך דמים.

21. רש"י מסכת סוטה דף מו עמוד ב

אינו ניזוק - אותו היוצא לדרך.
עד עיבורה של עיר - שהוא יוצא ממנה והוא בבית החיצון שבתוך שבעים אמה ושירים לבתי העיר.

22. מהרש"א חידושי אגדות מסכת סוטה דף מו עמוד ב

כופין ללויה ששכר לויה אין לו שיעור כו'. לענין שכר הוא דקאמר כדמסיק גרם הצלה כו' עד סוף כל הדורות כו' אבל עיקר המצוה יש לה שיעור כדלקמן לכל אדם ארבע אמות והרב כו' ולכך לא חשיב ליה בר"פ מסכת פאה בהדי אלו דברים שאין להם שיעור כו'...

23. מהרש"א חידושי אגדות מסכת סוטה דף מה עמוד ב

לא בא וכו' והנחנהו בלא לויה כו'. פרש"י לא ראינוהו והנחנהו יחידי בלא חבורה כו'. ע"ש והקשה בספר יפה מראה וכי כל מי שהולך יחידי ב"ד חייבין להעמיד לו חבורה לכן נראה דאין הלויה זו אלא בעת פטירתו מן העיר כדאמרינן כל המלוה את חבירו ארבע אמות כו' עכ"ל אבל מהך דלקמן דהולך בדרך יחידי ואין לו לויה כו' ומהך דפ"ק דחולין כך עושין לבני לויה כו' מוכח כפרש"י דזו היא הלויה בדרך שלא היא יחידי בלא חבורה במקום סכנה שכל הדרכים בחזקת סכנה הם ומיהו ודאי גם בעיר שייך לויה אפילו בארבע אמות גם אם לאו יחידי הוא והוא ודאי דבר סגוליי שהמתלוה ניצל מהיזקא דמטא לידאי' כדלקמן והוא מבואר כיון שהתחיל ללוותו ד' אמות גם בעיר הרי כוונתו ודעתו להצילו בדרך ומחשבתו ורצונו מהני ליה לחבירו בכל הדרך להצילו ע"ד רצון יריאיו יעשה או שמלאכיו של המלוה גומרים מחשבתו ורצונו לילך במקומו עם המתלוה ולהצילו מהיזק וק"ל:

24. דעת זקנים מבעלי התוספות דברים פרשת שופטים פרק כא

(ז) ידינו לא שפכה. כתוב בה"א לומר שחייב בעל הבית לעשות לאורח חמשה דברים אכילה שתיה לינה לויה מזון לדרך וגם מתנה ובמסכת סוטה פרק עגלה ערופה מסיק ידינו לא שפכה. וכי תעלה על דעתך שב"ד שופכי דמים הן אלא שלא בא לידינו ופטרנוהו בלא מזונות לא בא לידינו ופטרנוהו בלא לויה דמשמע אבל אם ראינוהו היינו עושין לו לויה ולא היה ניזוק... ויש אומרים דלויה הוי שיעור מיל וסמך לדבר כי מלאכיו יצוה לך לשמרך בכל דרכיך וגו' מ"ם דמלאכיו יו"ד של יצוה למ"ד של לך הרי מיל ואז הוא בטוח להיות נשמר בכל דרכיו... ועוד גדולה לויה ממתנה דאלו מתנה בממונו ולויה בגופו ועוד שאחד המלוה ואחד הנלוה אינו ניזוק שנא' שלום שלום לרחוק דהיינו המתרחק מן העיר דהיינו המתלוה ולקרוב המתקרב מן העיר דהיינו המלוה שחוזר לעיר...

25. ישעיהו פרק נז

(יט) בורא נוב גיב שְׁפָתַיִם שְׁלֹום שְׁלֹום לְרַחוּק וְלִקְרוֹב אָמַר יְקַנֵּךְ וְרַפְאֵתִי:

26. ויקרא פרשת קדושים פרק יט

(יח) לא תקם ולא תטר את בני עמך וְאֶהְבֶּתָּ לְרֵעֶךָ כְּמוֹךָ אֲנִי יְקַנֵּךְ:

27. רמב"ם הלכות אבל פרק יז

הלכה א

מצות עשה של דבריהם לבקר חולים, ולנחם אבלים, ולהוציא המת, ולהכניס הכלה, וללוות האורחים, ולהתעסק בכל צרכי הקבורה, לשאת על הכתף, ולילך לפניו ולספוד ולחפור ולקבור, וכן לשמח הכלה והחתן, ולסעדם בכל צרכיהם, ואלו הן גמילות חסדים שבגופו שאין להם שיעור, אע"פ שכל מצות אלו מדבריהם הרי הן בכלל ואהבת לרעך כמוך, כל הדברים שאתה רוצה שיעשו אותם לך אחרים, עשה אתה אותן לאחיך בתורה ובמצות.

הלכה ב

שכר הלוייה מרובה מן הכל, והוא החק שחקקו אברהם אבינו ודרך החסד שנהג בה, מאכיל עוברי דרכים ומשקה אותן ומלוה אותן, וגדולה הכנסת אורחים מהקבלת פני שכינה, שנאמר וירא והנה שלשה אנשים, ולוויים יותר מהכנסתן, אמרו חכמים כל שאינו מלוה כאילו שופך דמים.

28. בראשית פרשת וירא פרק יח

(א) וַיֵּרָא אֵלָיו יְקֹנָן בְּאַלְנֵי מְמָרָא וְהוּא יֹשֵׁב פֶּתַח הָאֵקֶל כְּחֹם הַיּוֹם:

(ב) וַיֵּשָׂא עֵינָיו וַיֵּרָא וְהִנֵּה שְׁלֹשָׁה אַנְשִׁים נֹצְבִים עָלָיו וַיֵּרָא וַיִּרְץ לִקְרָאתָם מִפֶּתַח הָאֵקֶל וַיִּשְׁתַּחוּ אַרְצָה:

(ג) וַיֹּאמֶר אֲדֹנָי אִם נָא מְצֹאתִי חֵן בְּעֵינֶיךָ אַל נָא תַעֲבֹר מֵעַל עַבְדְּךָ:

29. תלמוד בבלי מסכת שבת דף קכז עמוד א

אמר רב יהודה אמר רב: גדולה הכנסת אורחין מהקבלת פני שכינה, דכתיב ויאמר (ה') +מסורת הש"ס: [אדני+] אם נא מצאתי חן בעיניך אל נא תעבר וגו'.

30. רש"י מסכת שבת דף קכז עמוד א

אל נא תעבור - והניחו והלך לקבל האורחים.

31. רמב"ם הלכות אבל פרק יד

הלכה ג

כופין ללוייה כדרך שכופין לצדקה, ובית דין היו מתקנין שלוחין ללוות אדם העובר ממקום למקום, ואם נתעצלו בדבר זה מעלה עליהם כאילו שפכו דמים, אפילו המלוה את חברו ארבע אמות יש לו שכר הרבה, וכמה שיעור לוייה שחייב אדם בה, הרב לתלמיד עד עבודה של עיר, והאיש לחבירו עד תחום שבת, והתלמיד לרב עד פרסה, ואם היה רבו מובהק עד שלש פרסאות.

32. ספר מצוות גדול עשין עשה דרבנן ב

...הלוייה הוא החוק שחקקו אברהם אבינו ודרך החסד שנהג בה, מאכיל עוברי דרכים ומשקה אותם ומלוה אותם (רמב"ם פי"ד ה"ב)...וגדולה הכנסת אורחין מהקבלת פני שכינה שנאמר וירא והנה שלשה אנשים וגו' כדאיתא בפרק מפנין (שבת קכז, א), ולוייתם גדולה מהכנסתם אמרו חכמים כל שאינו מלוה כאילו שופך דמים (ע"פ המשך לשון הרמב"ם), אפילו המלוה חברו בעיר ארבע אמות יש לו שכר מרובה. [ו]מפרש בסוטה פרק אחרון (מו, ב) כמה שיעור [ה]לוייה שחייב בה אדם, הרב לתלמיד עד עבודה של עיר, והאיש לחבירו עד תחום שבת, והתלמיד לרב עד פרסה, ואם היה רבו מובהק עד שלשה פרסאות (ע"פ רמב"ם ה"ג ע"ש):

33. ספר מצוות קטן מצוה מז

לגמול חסדים...ולעשות לוייה. ושיעור לוייה רב לתלמיד עד עבודה של עיר, חבר לחבר עד תחום שבת, תלמיד לרב עד פרסה, וברבו שאינו מובהק. אבל ברבו מובהק עד ג' פרסאות. ובא וראה כמה גדול כח של לוייה, שהרי אחד הלוח ואחד המתלוח אינם ניזוקים כל היום שנא' שלום שלום לרחוק ולקרוב וגו'. ובשביל לוייה אמרה תורה הביאו עגלה ערופה שנאמר ידינו לא שפכה, ודרשו רבותינו (דף מ"ו) לא פטרנוהו בלא לוייה...

34. באר שבע מסכת סוטה דף מז עמוד ב

כופין ללוייה ששכר הלוייה אין לה שיעור כו'. כל דיני לוייה כתבן הרמב"ם ז"ל בריש פרק בתרא דהלכות אבל (פרק י"ד ה"ב), וכן כתבן הסמ"ג בהלכות אבל (עשה דרבנן ב') והסמ"ק בסימן מ"ו. אבל הטור ושאר המחברים האחרונים השמיטו, ולא ידענא למה. ואפשר משום דבזמן הזה אין נוהגין דיני לוייה, מפני שכל הדרכים הם בחזקת סכנה טפי ממה שהיו בימי חכמי הגמרא, כמו שכתבו התוס' בפרק בתרא דכתובות (קי, ב ד"ה הוא אומר) גבי הוא אמר לעלות לארץ ישראל כו' שאינו נוהג בזמן הזה, שאיכא סכנת דרכים שאין אדם חייב למסור עצמו לסכנה בעבור לוייה משום דחיך קודמין. כן נ"ל:

35. יוסף אומץ חלק א דיני לוייה סימן תסו

קיבלתי ממחר"ר יעקב שוויינבורט ז"ל שבא לאשכנז מצפת תוב"ב, שבשעה שרוצה המלוה לחזור לביתו יהפוך עצמו שלוש פעמים באופן שיהיה אחוריו לצד ההולך בדרך, ובכל פעם יאמר שדה, רק בפעם השלישית יאמר השדה, שהוא כמנין שדי, ויזהר שמפעם השלישית לא יהפוך פניו עוד נגד ההולך בדרך במקום שיוכל לראותו. ואמר שדבר זה מסוגל שההולך בדרך זו לא יזקק עד שובו אל המלוה שיראה אותו.

36. תלמוד בבלי מסכת כתובות דף קי עמוד ב

ת"ר: הוא אומר לעלות, והיא אומרת שלא לעלות - כופין אותה לעלות, ואם לאו - תצא בלא כתובה, היא אומרת לעלות, והוא אומר שלא לעלות - כופין אותו לעלות, ואם לאו - יוציא ויתן כתובה.

37. רש"י מסכת כתובות דף קי עמוד ב

לעלות - מחוצה לארץ לארץ וכן משאר גבולין לירושלים.

38. תוספות מסכת כתובות דף קי עמוד ב

הוא אומר לעלות כו' - אינו נוהג בזמן הזה דאיכא סכנת דרכים...

39. ויקרא פרשת בהר פרק כה

(לו) אל תקח מאתו נֶשֶׁה וְתַרְבִּית וְיִרְאֶת מְאֻלְתָּיִךְ וְנָסִי אַחֲיֶיךָ עִמָּךְ:

40. תלמוד בבלי מסכת בבא מציעא דף סב עמוד א

האי וחי אחיך עמך מאי עביד ליה? - מבעי ליה לכדתניא: שנים שהיו מהלכין בדרך, וביד אחד מהן קיתון של מים, אם שותין שניהם - מתים, ואם שותה אחד מהן - מגיע לישוב. דרש בן פטורא: מוטב שישתו שניהם וימותו, ואל יראה אחד מהם במיתתו של חברו. עד שבא רבי עקיבא ולימד: וחי אחיך עמך - חייך קודמים לחיי חבריך.

41. דרכי משה הקצר חושן משפט סימן תכו

(א) כתב הרמב"ם ספר שופטים הלכות אבל פרק י"ד (ה"א - ג) מצות עשה מדבריהם ללוות אורחים ואמרו (סוטה מו ב) חכמים כל מי שאינו מלווה כאילו שופך דמים וכופין ללויה כדרך שכופין לצדקה ובית דין היו מתקנים שלוחין ללוות אדם העובר ממקום למקום ואם נתעצלו בדבר זה מעלה עליהם הכתוב כאלו שפכו דמים אפילו המלוה לחבירו ארבע אמות יש לו שכר הרבה וכמה שיעור לוויה שיתחייב אדם בה הרב לתלמידו עד עיבורה של עיר והאיש לחבירו עד תחום שבת ותלמיד לרבו עד פרסה ואם היה רבו מובהק עד שלש פרסאות עכ"ל והוא בגמרא פרק קמא דברכות ופרק הירואה. ובילקוט מהר"ש מצאתי האידנא אין נוהגין ללוות תלמיד לרבו עד פרסה משום דבזמן הזה מוחלין על כבודם ויש לילך עמו או עם חבירו עד לפני שער העיר או לכל הפחות ארבע אמות עכ"ל:

42. סמ"ע סימן תכו

יא] ועבר בלא תשים דמים. וז"ל ד"מ בסימן תכו [סעיף א'], כתב הרמב"ם בהלכות אבל בפ"ד [ה"א - ג], מצות עשה מדבריהם ללוות אורחים, ואמרו רז"ל [סוטה מ"ו ע"ב] כל מי שאינו מלווה כאילו שופך דמים, וכופין ללויה כדרך שכופין לצדקה כו', עד אפילו המלווה לחבירו ד' אמות יש לו שכר הרבה, וכמה שיעור לוויה שחייב אדם בה, הרב לתלמיד עד עיבורה של עיר, ואדם לחבירו עד תחום שבת, ותלמיד לרבו עד פרסה ואם היה רבו מובהק עד ג' פרסאות, עכ"ל רמב"ם. ובילקוט מהר"ש מצאתי, האידנא אין נוהגין ללוות תלמיד לרבו עד פרסה משום דבזמן הזה מוחלים על כבודם, ויש לילך עמו או עם חבירו עד השער או לכל הפחות ד' אמות, עכ"ל...

43. ערוך השולחן חושן משפט סימן תכו

סעיף ב

מצות עשה מדבריהם ללוות אורחים ואמרו חכמים כל מי שאינו מלווה כאילו שופך דמים והרי זהו וידוי ב"ד בעגלה ערופה כמ"ש בס"י תכ"ה סעיף ס"ו וכופין ללויה כדרך שכופין לצדקה וב"ד המתקנים שלוחים ללוות אדם העובר ממקום למקום אם נתעצלו בדבר זה מעלה עליהם הכתוב כאלו שפכו דמים ועכשיו לא נהגו בזה מפני שאין הולכין ברגל אלא נוסעים בקרון ואינו נוסע לבדו [נ"ל] וכמה שיעור לוויה הרב לתלמיד עד עיבורה של עיר ואדם לחבירו עד תחום שבת ותלמיד לרבו עד פרסה ולרבו מובהק עד ג' פרסאות [רמב"ם פ"ד מאבל] וכתב רבינו הרמ"א בדרכי משה דבזמננו מוחלים על כבודם ויש לילך עמו או עם חבירו עד לפני שער העיר או לכל הפחות ד' אמות:

44. חפץ חיים - אהבת חסד חלק ג פרק ב

ואחר שאכל האורח ושתה ויוצא לדרך יזהר ללוותו וחו"ל (בסוטה מ"ו) הפליגו מאוד במצוה זו ואמרו ששכר לוויה אין לו שיעור. גם דרשו על הפסוק וענו ואמרו ידינו לא שפכו את הדם הזה ועינינו לא ראו וכי תעלה על דעתך שזקני ב"ד שופכי דמים הן אלא לא ראינוהו ופטרנוהו בלי מזון ולא הנחנוהו בלי לוויה. עוד אמרו כל המלוה חבירו אפילו ד"א בעיר שוב אינו ניזוק [אותו היוצא לדרך] וכל שאינו מלווה כאלו שופך דמים. וכופין על הלוייה כמו שכופין על הצדקה (***) ובפרט אם האורח אינו יודע היטב הדרך והדרך מתפרש לכמה נתיבות מצוה רבה היא לילך אתו ולהראות לו

או עכ"פ לברר לו היטב כדי שלא יכשל בה. וזכותו של האיש שהוא שמלוה את חברו ומורה לו הדרך שלא יכשל גדול מאוד מאד כי זהו עיקר מצות לוויה... ומה טוב הוא לאדם אם יכול ללמוד המדה מא"א להיות לו חדר מיוחד בשביל האורחים עכ"פ ללינתם וממילא יקיים בעת צאתם בבקר מצות לוויה כי אשל נוטריקון אכילה ושתייה לוויה וי"א לינה...

45. חפץ חיים - אהבת חסד חלק ג - הערות פרק ב

**הג"ה ועוד כמה מאמרים שם בענין חיוב לוויה עד היכן וז"ל הרמב"ם פי"ד מהל' אבל דבתחלת הפרק חשיב שם כמה מצות היינו הכנסת אורחים וביקור חולים וניחום אבלים ואח"כ כתב וז"ל שכר הלוויה מרובה מן הכל והוא החוק שחקקו א"א ודרך החסד שנהג בה מאכיל עובדי דרכים ומשקה אותן ומלוה אותן. וגדולה הכנסת אורחים מהקבלת פני השכינה שנאמר וירא והנה שלשה אנשים וגו'. ולויים יותר מהכנסתם. אמרו חכמים כל שאינו מלוה כאלו שופך דמים. כופים ללויה כדרך שכופין על הצדקה. וב"ד היו מתקנין שלוחין ללות אדם העובר ממקום למקום ואם נתעצלו בדבר זה מעלה עליהם כאלו שפכו דמים. אפילו המלוה את חברו ד"א יש לו שכר הרבה. וכמה שיעור לוויה שאדם חייב בה הרב לתלמיד עד עיבורה של עיר [היינו ע' אמה ושירים מבית החיצון של עיר] והאיש לחבירו עד תחום שבת והתלמיד לרב עד פרסה ואם היה רבו מובהק עד שלשה פרסאות עכ"ל הרמב"ם ולפלא על העולם שמקילין בזה וחפשי ומצאתי כי בח"מ סימן תכ"ז בסמ"ע הביא בשם הד"מ דהאידינא אין נוהגין אפילו תלמיד לרב עד פרסה משום דמוחלין על כבודם ויש לילך עמו או אפילו עם חברו עד השער או לפחות ד' אמות עכ"ל. והנה מגמרא משמע שם דאסור להאורח למחול על מצות לוויה דאמר שם כל שאינו מלוה ומתלוה כאלו שופך דמים אך י"ל דשם קאי על עיקר לוויה דהיינו שלא ילוו אותו כלל משא"כ לשיעורין הללו וסמך לדבר זה ממה דאיתא שם בגמרא דרבינא אלויה לרבא בר יצחק ד"א בעיר וע"כ משום דמחל לו על היתר ועוד היה נ"ל לומר דמה שכתב הרמב"ם דב"ד היו מתקנין שלוחין וכו' היינו דוקא בזמן שהדרכים אינם מסומנים ואם יטעה בהן יש סכנה מפני חיות ולסטים אבל במקומותינו שהדרכים מיושבים וגם מסומנים אין בכלל זה ועיקר סברא זו למדתי מספר עיון יעקב ע"ש אבל כ"ז הוא רק ללמד זכות על העולם במה שאינם זהירים לילך עד פרסה או עד תחום שבת אבל חלילה לפטור עצמו ממצות לוויה לגמרי כי מגמרא משמע שהוא דבר סגולה להמתלה שלא יארע לו אסון בדרך וגם ע"י הלוויה נגמר המצוה בשלימות כי אש"ל ר"ת אכילה שתיה לוויה [ושמעתי שהיה מעשה במכניס אורח אחד ששלט אש בנכסיו ותמהו העולם עליו על מה לא הגינה עליו זכות מצותו ואמר גדול הדור אחד מפני שמנהגו היה רק לקבל את האורחים באכילה ושתייה ולא ללותם כלל ואכילה ושתייה ר"ת אש ור"ל שע"כ לא היה כח בהמצוה להגין עליו כי שם אשל אינו מונח אא"כ השלימה כראוי] ובפרט אם הלוויה היא לתועלת להורות לו את הדרך יש חיוב גדול בזה וכמו שכתב במהרש"א דאף דמצוה ללותו בכל גווני מ"מ עיקר לוויה היא להראות להמתלה את הדרך שלא יכשל בה ע"ש וזהו מה שסיימתי בפנים:

46. בראשית פרשת וירא פרק כא

(לג) וַיִּטַע אֶשֶׁל בְּבְאֵר שְׁבַע וַיִּקְרָא שְׁם בְּשֵׁם יִקְנֹק אֶל עֹלָם:

47. רבינו בחיי בראשית פרשת וירא פרק כא

(לג) ויטע אשל. שם אילן, ועל כן אמר "ויטע" כי כיון שהיה לו שם באר רצה לטעת שם אילנות ופרדסים להשקות ממי הבאר שחפר שם, כדי שיהנה מן הפירות הוא והאורחים הבאים אל ביתו. ומפני שהשתדלות הצדיק בנטיעות אינו אלא הכנה לפעולות שכליות, לכך סמך מיד: ויקרא שם בשם ה'. ובמדרש: (מדרש תהלים לז, א) ויטע אשל, א' אכילה, שי"ן שכיבה, ל' לוויה. והן הן אותיות של "שאל", כי אברהם היה אומר לכל עובר ושב: שאל מה אתן לך, ונותן לו כל מה ששואל. ודע כי מצות לוויה היא גמר המצוה באכסניא ותכלית השכר, וכן כתוב: (בראשית יח, טז) "ואברהם הולך עמם לשלחם", ומתרגמינן: לאלואיהון, וסמך לו מיד: "וה' אמר", לבאר כי בזכות הלוויה בא אליו הדבור לגלות לו ענין סדום. וכן כתוב: (תהלים קלה, ד) "כי יעקב בחר לו יה", קרי: בחר לוויה. וכן נרמז באליעזר באמרו: (בראשית כד, נו) "אל תאחרו אותי וה' הצליח" וגו', ושיעור לוויה כתבתי בפסוק ואברהם הולך עמם לשלחם, ובמסורת: תרי ויטע בספרא ריש פסוק האחד: (בראשית ב, ח) "ויטע גן בעדן מקדם", השני: באברהם, וזה ללמדך: שכל המחזיק במצות אכסניא יורש גן עדן:

48. מדרש תהלים (שוחר טוב) מזמור לז

[א] [לז, א] לדוד אל תתחר במרעים אל תקנא בעושי עולה - ... שאילולי שקנא אברהם, לא היה קונה שמים וארץ, ואימתי קנא שאמר למלכי צדק כיצד יצאת מן התיבה, אמר ליה בצדקה שהיינו עושים שם, אמר לו וכי מה צדקה היה לכם לעשות בתיבה, וכי עניינים היו שם, והלא לא היו שם אלא נח ובניו, ולמי הייתם עושין צדקה, אמר ליה על הבהמה ועל החיה ועל העוף, לא היינו יושבים, אלא נותנים היינו לפני זה ולפני זה כל הלילה, אותה שעה אמר אברהם ומה אילולי שעשו צדקה עם בהמה וחיה ועוף לא היו יוצאין, וכיון שעשו צדקה יצאו, ואני אם אעשה עם בני אדם על אחת כמה וכמה, באותה שעה נטע אשל בבאר שבע, אכילה שתיה לוויה...

49. שו"ת בצל החכמה חלק ד סימן לד

דין לוי' להבירו רבו ותלמידו בנוסע ברכבת באוירון באני' ובמכוניתו מפתח דירתו.

ע"ד מצות לוי' שחז"ל הפליגו בחיובה ובגודל ערך קיומה ואחריות ביטולה עד שאמרו, כופין ללוי' ששכר לוי' אין לה שיעור ושכל המלוה את חבריו ד' אמות בעיר אינו ניזוק וכל שאינו מלוה ומתלוה כאילו שופך דמים, כמבואר בסוגיא דמס' סוטה (מ"ו ב), ובני אדם בזמנינו מזלזלים בה הרבה ורובם אינם מקיימין אותה כלל עד אשר כמעט ונשכחה מצוה זו ולא מצא וכו' טעם נכון לדבר. וגם כי איך אפשר לקיים מצוה זו במי שנוסע מפתח ביתו במכונית עד לעיר מחוז חפצו או עד תחנת הרכבת או עד שדה תעופה והריני רושם בזה למע"כ וכו' את אשר נלענ"ד בזה בס"ד.

ד... והנעלנ"ד נכון בישוב הדברים בס"ד, דודאי עיקר מצות לוי' לכל אדם ואפ"ל לרבו מובהק אינה אלא ד' אמות, וזה מועיל באופן סגולתי להציל את המתלוה מכל נזק עד שיגיע למחוז חפצו כמבואר במהרש"א הנ"ל, רק לגודל ערך מצות לוי' שאין שיעור לשכרה והמבטלה כאילו שופך דמים כבסוגיא דמס' סוטה (שם) הרחיבו חז"ל שיעור הלוי' לפי חשיבות המתלוה וכבודו, ותנא דברייתא לא נקט עיקר שיעור הלוי' רק מזכיר השיעורים שהוסיפו לפי כבוד המתלוה וקאמר, הרב לתלמיד עד עיבורה של עיר מפני כבודו שהוא תלמיד ואינו עם הארץ ועל דרך שאמרו (אבות פ"ד מ"ב) יהי כבוד תלמידך חביב עליך כשלך, חבר לחבר עד תחום שבת תלמוד לרבו וכו'. וכן נלענ"ד להוכיח עוד מהא דמבואר בגמ' (שם) רבינא אלוי' לרבא ב"י ד' אמות בעיר מטא ליד' הזיקא ואיצייל ע"כ. והדבר תמוה דלו יהא דרבינא רבי' דרבא ב"י הוי, הרי מבואר בביריתא, הרב לתלמיד עד עיבורה של עיר, ואיך לא לוי' רבינא לרבא ב"י רק ד"א בעיר. א"ו כמש"כ דעיקר מצות לוי' אינה אלא ד' אמות ואפ"ל לרבו מובהק וכל היכא דאי אפשר ביותר סגי בהכי, והכי הוי גם עובדא דרבינא דאלוי' לרבא ב"י ד' אמות בלבד.

והכי מוכח גם מילקוט מהרר"ש מובא בד"מ (ח"ו מ"ס' תכ"ז סק"א) ובסמ"ע (סי' תכ"ז סק"א) ובא"ר (סי' רל"א אות ב') שכ', והאידינא אין נוהגין ללוות תלמיד לרבו עד פרסה מושם דבזה"ז מוחלים על "כבודם" ויש לילך עמו או עם חבריו עד השער או לכל הפחות ד' אמות עכ"ל. הרי כי מה שנתוסף על עיקר השיעור הוא משום כבודם ועל זה מוחלים בזה"ז, אבל עיקר מצות לוי' לא נתבטלה, שעל זה אינם יכולים וגם אינם רשאים למחול כי מבואר בגמ' (סוטה מ"ו ב) אר"י משום ר"מ כל מי שאינו מלוה ומתלוה כאילו שופך דמים וכו' ע"כ. הרי שעל היוצא לדרך להשתדל שיעשו לו לוי' (עיי' שע"ת סי' ק"י סק"א), ואיך ימחול ע"ז ויהי' כאילו שופך דמים, א"ו שלא מחלו רק על הנוסף על עיקר השיעור משום כבודם. גם בעיון יעקב על העין יעקב (סוטה שם) כ', כיון דעיקר לוי' הוא להראות את הדרך ילך בה ועכשיו כל הדרכים מיושבים ומצויינים לכיון הדרך די בלוי' ד' אמות ע"כ. ולכן יש לילך עם רבו או עם חבריו לכה"פ ד' אמות שהוא שיעור עיקר מצות לוי'. - ודברי ילקוט מהרר"ש וכל הנך רבוותא מבוארים וקילורין לעינינו.

ח) והנה בס' באר שבע (סוטה מ"ו ב ד"ה כופין) מעיר על שהטור ושאר מחברים השמיטו דיני לוי' וכ' דאפשר משום דבזה"ז אין נוהגין דיני לוי' מפני שכל הדרכים הם בחזקת סכנה טפי ממה שהיו בימי חכמי הגמרא ואין אדם חייב למסור עצמו לסכנה בעבור לוי' דחייך קודמין ע"כ ע"ש. וצ"ע דזה ניחא בנוגע למצות לוי' בדרך שבין עיר לעיר, אבל אכתי הוי להו להביא דין לוי' של ארבע אמות בעיר שהוא עיקר מצות לוי' ואין בה משום סכנת דרכים ומנהגי על כל פנים שהמתלוה אינו ניזוק (עיי' אות ד' ה'). וזה נראה באמת טעם ילקוט מהרר"ש שכ', והאידינא אין נוהגין ללוות תלמיד לרבו עד פרסה משום דבזה"ז מוחלים על כבודם, היינו משום שכל הדרכים בחזקת סכנה להמלוה לחזור לעירו יחידי +ועיי' בגמ' (סוטה ל"ח ב) לא ראינוהו בלא לוי' ופרש"י (ד"ה בלא לוי') חבורה שילך "עמהם" עכ"ל. משמע שצריך שילוהו שנים וצ"ע ואפשר דהיינו טעמא שכאשר מלוה את חבריו עד תחום שבת ומכש"כ את רבו עד פרסה ורבו מובהק עד ג' פרסאות וירצה המלוה לשוב לעירו לא ילך לבדו בחזרתו לעיר במקום סכנה... ט) וראיתי בס' ערוך השלחן (ח"ו מ"ס' תכ"ו סעי' ב') שכ', דעכשיו לא נהגו במצות לוי' מפני שאין הולכין ברגל אלא נוסעים בקרון ואינו נוסע לבדו ע"כ. וכן מבואר בס' נתיבות עולם הנ"ל דכשהאדם יחידי ונבדל מן הישוב צריך לוי' ע"ש, ומשמע דכשאינו יחידי אינו זקוק ללוי'. והדברים מסתברים שהרי כל עיקר מצות לוי' אינה אלא להציל את המתלוה מנזק וכדאמרין (סוטה מ"ו ב) אריא"ר כל המלוה את חבריו ד' אמות בעיר אינו ניזוק...

י) אמנם הדבר תמוה שהרי מבואר (סוטה מ"ו ב) ואריב"ל בשביל ד' פסיעות שלוה פרעה לאברהם שנאמר ויצו עליו פרעה אנשים וגו' נשתעבד בבניו ד' מאות שנה וכו' ע"כ. והרי מקרא מלא דיבר הכתוב (בראשית י"ב כ') ויצו עליו פרעה אנשים וישלחו אותו ואת אשתו ואת כל אשר לו. מפורש כי לא לאברהם לבדו לוו, אלא גם את אשתו ואת כל אשר לו דהיינו עבדים ושפחות הנזכרים שם (י"ב ט"ז) ואפ"י"ה זכה פרעה בשביל לוי' זו להשתעבד בבניו של אברהם...

יג) ...העולה להלכה: א) עיקר מצות לוי' אינה אלא ד' אמות בעיר (אות ד' י"א). - ב) נראה כי יש עכ"פ קצת מצוה ללוות גם לרבים היוצאים לדרך (אות י' י"א). - ג) בזמנינו אפ"ל תלמיד לרבו מובהק אין חובה ללוות רק עד שער העיר ולכה"פ ד"א ויל"ע למעשה (אות ד' י"ג). - ד) נוסע ברכבת יש ללוותו עד תחנת הרכבת שבעיר. נוסע באוירון יש ללוותו עד סוף העיר ואם מלוהו יותר עד שדה התעופה איכא תוספת מצוה ובדיעבד יוצא באלה בלוי' של ד"א וכן ילוה את מי שנוסע במכונית מפתח ביתו ועד למחוז חפצו ד"א ברגל בצד המכונית, ואם אפשר לו לנסוע במכוניתו של היוצא לדרך או שיש אתו מכונית לעצמו ילונו עד סוף העיר (אות י"ג).

50. שו"ת בצל החכמה חלק ד סימן לה

דין לוי' לאורח ולבן עיר היוצאים לדרך

א) אגב עיוני בהך דלעיל (סי' הסמוך) אמרתי להעיר בלשון הרמב"ם (פי"ד מה' אבל ה"א) שכ', מצו"ע של דבריהם לבקר חולים וכו' וללוות "האורחים", (שם ה"ב) וגדולה הכנסת "אורחים" מקבלת פני שכניה "ולוויים" יותר מהכנסתן וכו' ע"כ. מדקדוק לשונו נראה דלא שייכא מצות לוי'

רק כלפי אורח מעיר אחרת שרוצה לצאת את העיר להמשיך דרכו או לחזור לביתו, אבל לא כלפי בני העיר כשאחד מהם רוצה לצאת לדרך... והי' נראה לתת טעם לדבר עפ"מ"כ המהרש"א בחדא"ג (שם ד"ה הראני) דודאי עיקר מצות לוי' להראות להמתלוה שילך בדרך באין מכשול. וכ"כ עוד שם (ד"ה ומה כנעני) דעיקר מצות לוי' שיגיד לו הדרך שילך בה שאפשר שיטעה בה המתלוה ע"כ. וזה ניחא באורח בן עיר אחרת שאינו מכיר סביבות העיר והדרכים היוצאים ממנה עד עיבורה של עיר או עד מיל שהוא שיעור חובת לוי' לחבירו. משא"כ בן עיר שמכיר את העיר ואת השטח שסביבותי' ואין מקום לחשוש שיטעה אה"נ שא"צ ללוותו...

(ב) ועכ"ז נלענ"ד כי "אורח" שנקטו לאו דוקא, אלא לכל יוצא לדרך ואפי' למי שהוא בן אותה עיר שהוא יוצא ממנה יש מצוה ללוותו... (ג) וטעמו של דבר מובן היטב בס' נתיבות עולם לרבינו מהר"ל מפרא"ג (נתיב גמ"ח פרק ה') בטעם מצות לוי' כי הישוב נתן ה' לבני אדם ושם אין מושלים כ"כ גזלנים לסטים רוחות ומזיקין מחריבי ומפסידי הישוב, אבל יוצא מן הישוב שם שולטים המזיקים לאדם וצריך שם לוי' ושמירה יותר. ועוד כי האדם יש בו צלם אלהים ואז הכל יראים מפניו אף המזיקים ולכן כאשר יוצא לדרך ובני אדם מלוים אותו ונותנים כבוד לצלמו ואז הוא ניצל. ועוד כי האדם כאשר הוא יחידי בדרך וצריך שמירה מלמעלה וע"י שהוא מלוה אותו הוא נכנס בשמירה עליונה עד שמגיע השמירה אל השי"ת ואין קץ וסוף לשמירה זאת וע"כ גם אין קץ לשכרו וע"ש באורך. וטעם זה האחרון קרוב מכוון בעצם למש"כ בזה"ק הנ"ל (אות א'), שהמלוה לשכינתא ללכת עמו בדרך להציל אותו. - (ועיי' גם בעה"ט בראשית י"ח ט"ז) ואברהם הולך עמם לשלחם וה', מלמד שהשכינה מלוה לצדיקים עכ"ל).

וכיון שהוא צריך שמירה מן המזיקים להיותו חוץ לישוב בני אדם, א"כ גם בבן אותו עיר שייכא לוי' מה"ט גופא וכמש"כ התוס' פסחים הנ"ל לנדונם. - גם להמבואר בחדא"ג למהרש"א (סוטה מ"ה ב ד"ה לא בא) כי הלוי' הוא דבר סגולתי שהמתלוה ניצל מהזיקא ע"ש, א"ש דגם ביוצא מעירו איכא מצוה ללוותו.

ולא נקט הרמב"ם בלשונו ללוות "האורחים" רק יען הוא כותב שם, כי הלוי' הוא חק שחקק אברהם אבינו, ואברהם אבינו הרי לאורחיו והם שלשה אנשים שבאו אליו ליוה על כן נקט ללוות אורחים. ומה"ט גופא נקט בזה"ק, ללוי' "לאושפיזא" דקאי שם על עובדא דאברהם אבינו שילוה לאורחיו, אבל אה"נ דגם לבני עירו ובני ביתו היוצאים איכא חיוב ללוות וכמש"כ.

(ד) ומ"מ אפשר שאם אורח ובן עיר יוצאים לדרך זה למזרח וזה למערב באופן שאי אפשר לו ללוות את שניהם, מצוה ללוות את האורח שהוא זקוק לשמירה יתירה דהיינו גם ממכשולים ומטעויות בדרך סביבות העיר כמבואר לעיל (אות ב'). ואף שבזמנינו בלא"ה אין נוהגין ללוות רק ד' אמות בעיר ולכל היותר עד שער העיר ולא חוץ לעיר כלל, מ"מ מהני לוי' הלוי' שבתוך העיר בדרך סגולי להנצל בדרכו מכל מיני נזק ומכשול וטעות בדרך כמבואר בסימן הקודם באורך.

העולה להלכה: א) מצוה ללוות גם לבן עיר היוצא לדרך (אות ב' ג'). - ב) אורח ובן עיר יוצאים לדרך ואי אפשר לו ללוות את שניהם, אפשר שמצוה ללוות את האורח דוקא (אות ד').

51. שו"ת בצל החכמה חלק ד סימן לו

דין לוי' לת"ח ושיעור לוי' מיל - ודין לוי' בפוגע בו באמצע הדרך

(א) בספר זכר נתן (דף מ"ג: מער' לוי' אות ז) כ', מצאתי בגליון הסמ"ק כת"י וז"ל וכו' ואמרינן שיעור לוי' לת"ח מיל וזה שנאמר ואברהם הולך עמם "לשלחם" נוטריקון, לוי' שיעורו לתלמיד חכם מיל. בכת"י אחר בגליון הסמ"ק כ', שמעתי שיעור לוי' מה"ת לת"ח כי מלאכיו יצוה לך לשמרך בכל דרכיך ר"ת מיל לבד, ובד היינו ת"ח כדאמרינן חרב אל הבדים אלו ת"ח היושבים בד בבד ע"כ ע"ש. - ואני בענייני לא ידענא איפה אמרינן שיעור לוי' לת"ח מיל. ונראה שהם מפרשים הא דקתני בברייתא (סוטה מ"ו ב) חבר לחבר עד תחום שבת, דחבר היינו ת"ח כדאשכחין לשון חבר במובן זה הרבה פעמים בש"ס, דהיינו חבר ולא ע"ה...

(ב) וכנראה כדי לשלול פירוש הנ"ל שינה הרמב"ם (פי"ד מה' אבל ה"ג) לשון הברייתא וכו', "איש" לחבירו עד תחום שבת וכו'. להורות כי מלת חבר הנשנית בזה בברייתא אין משמעותה חבר היפך ע"ה, אלא הוא לשון חבירו וכולל הכל חוץ מרבו ותלמידו שיעור הלוי' לגבם אינו עד תחום שבת כמפורש שם. - ועיי' דעת זקנים מבעה"ת (שופטים כ"א ז) שכ', וי"א דלוי' הוא שיעור מיל וסמך לדבר כי מלאכיו יצוה לך לשמרך בכל דרכיך וגו', מ"מ דמלאכיו יו"ד של יצוה למ"ד של לך הרי מיל ואז הוא בטוח להיות נשמר בכל דרכיו ע"כ. גם בעה"ט (בראשית י"ח ט"ז) כ', על פני סודם ס"ת מיל ששיעור מיל הלך עמהם לשלחם דשיעור לוי' מיל ע"כ. הרי שכתבו סתמא דשיעור לוי' מיל ולא לת"ח דוקא.

(ג) אמנם גם זה הדבר שכתבו דשיעור לוי' מיל צ"ע, שהרי בברייתא הנ"ל קתני חבר לחבר עד תחום שבת וכו"ה ברמב"ם (שם) ובסמ"ק (מצוה מ"ו). והיינו ע"כ עד סוף תחום שבת של אותה העיר שהוא יוצא ממנה שהוא אלפים אמה מעיבורה של עיר והלאה. כך שאם מתחיל ללוותו בתוך העיר והרי עליו ללוותו עד תחום שבת של אותה עיר, נמצא חובה עליו בזה ללוותו יותר ממיל. וכן להיפך אם מתחיל ללוותו אחר שהוא עבר כבר עיבורו של עיר הרבה ואין עד תחום שבת של אותה העיר רק פחות הרבה מאלפים אמה א"צ ללוותו רק עד סוף תחום שבת שהוא פחות הרבה ממיל...

(ה) העולה להלכה: א) אין חילוק במצות לוי' בין ת"ח לע"ה (אות א' ב'). - ב) שיעור לוי' לחבירו עד תחום שבת של אותה העיר ואינו תלוי בדרך מיל כלל (אות ג')...

52. תהלים פרק צא

(יא) פי מלאכיו יצוה לך לשמרך בכל דרכיך: